

Benedek Mátyás

Buddhista–muszlim vallási ellentét Burmában/Mianmarban?

A konfliktus történeti háttere és aktuális eseményei

[Forrás: http://www.lib.utexas.edu/maps/middle_east_and_asia/txu-oclc-124072555-burma_admin_2007.jpg]

Bevezetés

Dolgozatomnak az a célja, hogy feltárjam a világsajtóban 2013 tavaszán nagy publicitást kapott rohingja muszlim kisebbséget ért támadás hátterét és a térségben jelenlévő buddhista–muszlim ellentét gyökereit, hogy elősegítsem ezzel a jelenlegi helyzet könnyebb értelmezését. Célom továbbá annak a megállapítása is, hogy valójában vallási vagy etnikai konfliktusról beszélhetünk, illetve találhatók-e egyéb, első ránézésre nem beazonosítható szereplők is, illetve mennyiben állják meg a helyüket a világsajtó jellegzetes állításai.

Az aktuális hírek és elemzések alapján következő kép rajzolható meg. A korábban is meglevő feszültségből 2012 májusában robbantak ki erőszakos összecsapások. A kiváltó okot három rohingja muszlim férfi cselekedete jelentette, akik Rakhine szövetségi államban megerőszakoltak és megöltek egy buddhista nőt. A következő napokban a feldühödött buddhista lakosság brutálisan meggyilkolt legalább tíz muszlimot Taungupban.¹ Válaszul a rohingja közösség Maung Taw városban felgyújtott több száz házat, a halálos áldozatok száma ekkor hétre volt tehető. Az ilyen jellegű összecsapások áterjedtek Rakhine más városaira is. A következő hullám – amely elérte a nemzetközi sajtó ingerküszöbét – a rohingja menekült-áradat volt: egyrészt Thaiföld felé hajón próbálták elhagyni a zavargások helyszínét, sikertelenül, valamint Banglades irányába. Az utóbbi állam nem kívánta befogadni az újonnan érkezőket. A történetek folyamán 2012. szeptemberben Bangladesben legalább négy buddhista templomot és sok házat, épületet felgyújtottak és kifosztottak muszlim fiatalok, a BBC híradása szerint hajlék nélkül hagyva több száz embert.² Az Európai Unió a helyzet rendezésére szólította fel az érintett országokat, a zavargások mégis továbbterjedtek. A következő jelentős időpont 2012. október vége, amikor műholdas képek frissítésekor láthatóvá vált, hogy október 9. és 25. között – a Human Rights Watch állítása szerint – több mint 800 lakóépületet, házat romboltak le a rohingja muszlimok lakta Kyauk Pyu településen.³ A következő év tavaszára az összecsapások áterjedtek Burma középső részére is, Meiktila városban buddhista lakosok mecseteket gyújtottak fel, a tűzben pedig legalább húsz rohingja holttestét próbálták meg elégetni, miközben körülbelül 15 buddhista szerzetes környékbeli házakat gyújtott fel – állítják a helyi hatóságok. A konfliktus egy muszlim aranykereskedő üzlete előtt robbant ki, ahol egy buddhista házaspár ékszereket akart eladni, tisztázatlan körülmények között veszedés alakult ki, majd az indulatok tovább terjedtek és utcai összetűzéssé, gyújtogatássá fajultak az események. Az óriási nemzetközi felháborodást kiváltó eset és annak képi beszámolóit bejárták a világot, ráirányítva ismét a közvélemény és a döntéshozók figyelmét a térségben jelenlévő vallási és/vagy etnikai konfliktusra.

¹ Deutsche Welle: Ethnic violence in Myanmar seems 'neverending'. In <http://www.dw.de/ethnic-violence-in-myanmar-seems-neverending/a-16014658>

² BBC - Bangladesh Buddhists pick up pieces after mob rampage. In: <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-21161354>

³ Human Right Watch - Burma: New Violence in Arakan State. In: <http://www.hrw.org/news/2012/10/26/burma-new-violence-arakan-state>

A dolgozat nem kívánja részletesen bemutatni Burma történelmét, csupán érintőleg foglalkozik az utóbbi években megindult demokratizációs folyamatokkal, a katonai puccsok és diktatúrák történetével, valamint a Nobel békedíjas Aung San Suu Kyi-ről is csak röviden tesz említést. A téma szigorú szűkítése lehetővé teszi, hogy az adott terjedelemben értelmezhetővé váljanak a 2013-as események, illetve azok gyökerei.

Rövid történeti áttekintés

Az első súlyosabb buddhista–muzulmán összetűzések az 1929-es világgazdasági válság idejére tehetőek, amikor is a krízis közepette buddhisták vezetésével muzulmán-ellenes tüntetésekre került sor, migránsoknak bélyegezve őket, akik a burmai lakosság elől elveszik a megélhetéshez szükséges munkalehetőséget.

A buddhizmus története és helyzete Burmában

Burmában a XI. század környékén terjedt el a Anavrahtá (Anuruddha) págáni király támogatásával terjedt el a hínájána („kis szekér”) buddhizmus, azon belül is a théraváda („vének tanítása”).⁴ Később, 1960-ban államvallássá lett, jelenleg az 55 milliós lakosság nagyjából 89%-ának ez a vallása.⁵ Az ország történetében – gyarmatosítás, katonai diktatúra – a buddhizmus összefonódott a nacionalizmus, antikolonializmus eszméjével is. A buddhista szerzetesek aktív szereplői a nacionalista megmozdulásoknak, mártírként tekintetnek többek között U Ottomára, aki 1939-ben a börtönben halt meg a buddhizmus és nacionalizmus eszméiért. Szólni kell továbbá a sangha szerepéről is. Ezek a buddhista vallási központok egyfajta „állam az államban” státuszt élveztek, önálló adózással, hierarchiával, jogrenddel. A nemzeti erő központjai is voltak, autonómiájukból kifolyólag pedig a hatalom potenciális veszélyforrásként tekintett rájuk. Nem utolsósorban azon vád alapján, miszerint a sangha menedéket biztosít bűnözőknek (szerzetesnek álcázva őket), rejtekhelyet biztosítanak számukra a hatóságok elől. Ezért 1980-ban a sanghákat ellenőrzés alá vonták és valamennyi szerzetest regisztrálták. Mindezek mellett a kormányzat tisztában volt azzal, hogy Burmában a buddhizmus mint legősibb érték a politikai legitimáció és társadalmi támogatottság alapja. Ezért az állam és a hadsereg támogatva a „jó” buddhisták munkáját – és ezzel tudatosan konfliktust szítva más vallási csoportokkal, etnikumokkal – folyamatosan pagodákat építtetett és adományokkal halmozta el a buddhista szerzeteseket. Azt a buddhista szokást, hogy a szerzetesek adományokat gyűjtenek étel, ital, stb. formájában, két alkalommal is kihasználta a katonai junta, arra hivatkozott, hogy amennyiben megkülönböztetik a szerzetesek az állami felajánlást a többitől, és ezért nem fogadják azt el, egész egyszerűen hitszegők. A diktatórikus katonai vezetés buddhista köntösbe öltöztetése miatt többen gunyorosan jegyezték meg, hogy

⁴ Részletesen lásd Helmuth von Glasenapp: Az öt világvallás. Gondolat Kiadó, 1984. Budapest. 106.

⁵ CIA: The World Factbook – Burma. In: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bm.html>

Burmában a televízió nem fekete-fehér, hanem zöld-sárga, utalva ezzel a hadsereg és a szerzetesek összefonódására a képernyőkön át sugárzott propaganda műsorokban.⁶

Mégis, amikor 1990-ben a szerzetesek demonstrációt tartottak Mandalay-ben a két évvel korábbi, erőszakos katonai hatalomátvételre emlékezve, a hadsereg – arra hivatkozva, hogy csak megtisztítják a sanghákat, mint tette azt Anavrathtá király a XI. században – tüzet nyitott a több tízezer tüntetőre, majd letartóztatási hullám indult meg a szerzetesek körében, közel 400-an kerültek börtönbe.

A képen Anders Østergaard: *Burma VJ (Video Journalist)*⁷ című dokumentumfilmjének egy kockája látható

A hatalom és a buddhizmus közötti kapcsolat nyilvánvaló megszakítása 2007-ben következett be, a saffron-forradalom⁸ után. Tulajdonképpen a szerzetesek Rangoonban a civilek által védett és kísért békés utcai tüntetést szerveztek, hogy felhívják a figyelmet a lakosság egyre romló életkörülményeire, amely a hirtelen beállt élelmiszer- (ríz) és energiaárak emelkedéséből fakadt. A szerzetesek az ugrásszerű áremelkedés hatását a lakosság adományainak zuhanásából érzékelték, ami a sanghákat és azok lakóit is érintette. Mégis, döntő mozzanatnak az bizonyult, amikor a figyelemfelkeltő megmozduláshoz ellenzéki erők is csatlakoztak. Amint zászlóik megjelentek a tömegben a hadsereg a demonstráció erőszakos elfojtása mellett döntött. Az akció legalább 31 halálos

⁶ David I. Steinberg: *Burma/Myanmar – What everyone needs to know*. Oxford University Press, 2010. 136.

⁷ In: <http://dogwoof.com/films/burma-vj>

⁸ A saffron (sáfrány) forradalom elnevezés furcsasága, hogy a szerzetesek ruházata nem sáfrányszínű, hanem vöröses-barna, a tüntetések célja pedig csupán figyelemfelkeltés volt, nem forradalom.

áldozattal (többek között életét vesztette egy japán fotóriporter is) és rengeteg sérülttel járt. Az eseményről szóló képi beszámolók televízión keresztül eljutottak a helyi lakossághoz, valamint a nemzetközi közvéleményhez, óriási felháborodást váltva ki.

Sokak szerint az eset fordulópontot jelentett Burma történetében, a később, 2010-ben megkezdődött politikai átalakulás innen eredeztethető – többek közt a brutális megtorlás szükségszerűségének megítélése körül kialakult belső, politikai vezetésen belüli ellentéteknek köszönhetően. Meg kell ugyanakkor említeni, hogy az egy évvel később, 2008-ban bekövetkezett Nargis trópusi ciklon okozta természeti katasztrófa és annak pusztítása is nagyban hozzájárult a katonai diktatúra fenntarthatatlanná válásához.

A politikai átalakulás szereplőivel és kulcsmomentumaival azonban ez a dolgozat nem tud bővebben foglalkozni, ugyanakkor Feltétlenül szükséges még megemlíkezni Aung San Suu Kyi-ről is, a burmai nemzeti ellenállás béke Nobel-díjas, ikonikus alakjáról, akinek és pártjának, a Nemzeti Demokratikus Ligának kiemelkedő szerepe van a Burmában jelenleg is zajló átalakulási, demokratizálódó folyamatokban.

Arakan muszlimjai – a rohingja nép

A saját nyelvét használó és a szunnita iszlám tanításait követő rohingja nép a Burma nyugati partjainál fekvő Rakhine szövetségi államban (korábbi nevén Arakan), Észak-Bangladesben és e két terület határán él legjelentősebb számban. Su-Ann Oh, a Délkelet-Ázsiai Tanulmányok Intézete (ISEAS) kutatójának írásából⁹ megtudhatjuk, hogy a rohingja nép saját állítása szerint már azelőtt ott élt, hogy Burma 1748-ban elfoglalta volna az Arakan királyságot. A Human Rights Watch 2000-es jelentésében¹⁰ olvasható: a népcsoport már a XII. század óta jelen van a térségben, és feltehetően valamikor a IX. század szivárgott be Észak-Arakanba, keveredve a később érkező bengáli, perzsa, mongol, török és patáni népekkel. A Mrauk-U (Mrohaung) Királyság idején (1429–1785) tartott népszámlás során regisztrálták is őket. Az első muzulmán kereskedők a VII. században érkeztek, később pedig továbbiak hajón a XII–XIII. században. A második nagy bevándorlási hullám a XV. századra tehető.

A már említett Délkelet-Ázsiai Tanulmányok Intézetének két kutatója, Tin Maung Maung Than és Moe Thuzar tanulmányukban¹¹ arra jutottak, hogy az Arakan Királyságot 1430 körül érték el Bengál felől az első muzulmánok, kulturális és vallási önállóságukat pedig

⁹ Su-Ann Oh: Rohingya or Bengali? Revisiting the Politics of Labelling. In ISEAS Perspective / 10 Dec 2012, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore. In: <http://www.iseas.edu.sg/documents/publication/ISEAS%20Perspective%2010dec12.pdf>

¹⁰ MALAYSIA/BURMA - LIVING IN LIMBO: Burmese Rohingyas in Malaysia; Human Rights Watch Vol. 12, No. 4, August 2000. In: <http://www.hrw.org/legacy/reports/2000/malaysia/index.htm>

¹¹ Tin Maung Maung Than, Moe Thuzar: Myanmar's Rohingya Dilemma. In: ISEAS Perspective / 9 July 2012; Institute of Southeast Asian Studies, Singapore; p. 2.; http://www.iseas.edu.sg/documents/publication/ISEAS%20Perspective_1_9jul121.pdf

azóta is megtartották. Abban azonban mindkét szerző egyetért, hogy Pakisztán megalakulása idején (1947) a rohingja népcsoport fegyveres hadsereget alakított és az új állam alapítójához, Muhammad Ali Jinnah-hoz fordult segítségért – sikertelenül –, egy önálló, muzulmán állam létrehozása érdekében. Ezen lépésük az egységes, független Burma ellen a mai napig is a velük szemben felhozott vádak alapját képezi.

Időközben 1948-ban Burma függetlenné vált az egy évvel korábban megkötött panglong egyezményt követően, amelyben a területen élő etnikumok megegyeztek, hogy együtt alkotnak egy egységes országot, felsorolva a – később alkotmányba is foglalt – Burmát alkotó kisebbségeket. Ám a rohingja csoportot nem hívták meg a tárgyalásokra, és így a felsorolásban sem szerepelt, ezért a rohingja felkelők dzsihádot hirdettek a hitetlenek ellen és saját függetlenségük – vagy legalábbis legitimációjuk – érdekében, mely az 1950-es évek közepéig elhúzódott, tovább fokozva a feszültséget az ottani lakosság körében. Ezt követően alakult ki az az általános kép, amely szerint a rohingja nép egyszerűen csak muzulmán, amely elhagyta saját nyelvét, kultúráját és identitását. A szórványos fegyveres csoportok továbbra is a rohingja nép függetlenségéért, legitimációjáért küzdöttek, mígnem az 1974-es alkotmány az addig különálló Arakan területet a Burmai Unió Szocialista Köztársaság részévé tette, átnevezve Rakhine szövetségi államra, eközben ugyanakkor ismét említést sem téve az ott élő rohingja kisebbségről.

A Gil Loescher és James Milner által írt, és a United Nations University Press által kiadott kötet rámutat, hogy a többségi buddhista és a kisebbségi rohingja tábor között kiéleződött és feszült helyzetet az ország katonai vezetése folyamatosan kihasználta, diszkrimináció, elnyomás érte a muzulmán közösség tagjait.¹² Ez 1978-ban a hadsereg rohingja-ellenes kampányában csúcsosodott ki, amikor is látszólagos igazoltatási akciók keretében gyilkosságra, kínzásra, kilakoltatásra, mecsetek felgyújtására került sor, hangsúlyozva, hogy ennek célja a lázadó erők és szimpatizánsainak kiszorítása a térségből. Az akció nem maradt következmények nélkül, az addigi szórványos menekülés tömeges méreteket öltött, az ENSZ becslése szerint mintegy 250.000 rohingja muzulmán szökött át a határon Banglades irányába.¹³ A menekülteknek az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) és Banglades segítséget nyújtott, menekülttábor alakítva ki a határtól nem messze. Banglades kormánya azonban hangsúlyozta, hogy a segítség csupán átmeneti – tekintettel többek között az ország fejletlenségére –, célként jelölve meg a menekültek visszatérését Burmába. Az óriási menekültáradat Burma számára is kellemetlen helyzetet teremtett, nemzetközi megítélésének helyrebillentése miatt a kormány is a menekültek visszatérését kívánta. A két ország ezért megegyezett a visszaköltöztetésről. Mivel azonban a burmai

¹² Gil Loescher, James Milner: Burmese refugees in South and Southeast Asia: A comparative regional analysis. In: Protected refugee situations: Political, human rights and security implications; United Nations University Press, 2008, Tokyo. 310.

¹³ Esther Kiragu, Angela Li Rosi, Tim Morris: States of denial - A review of UNHCR's response to the protracted situation of stateless Rohingya refugees in Bangladesh. United Nations High Commissioner For Refugees Policy Development And Evaluation Service (PDES); PDES/2011/13 December 2011. In: <http://www.unhcr.org/4ee754c19.html>

hatalom politikájában semmiféle változás nem állt be, a menekültek körében heves ellenállásba ütközött a visszatelepítés, tekintve, hogy a fenyegetettség érzése változatlanul megmaradt. A bangladesi hatóságok azonban megfélemlítéssel, az élelmiszer-segély leállításával kívánták távozásra bírni a menekülttábor lakóit, akik közül az áldatlan állapotok miatt mintegy tízezren életüket veszítették az év végére különböző vírusok, fertőzések, éhínség és betegség következtében. Végül 1979 végén nagyjából 190.000 ember tért vissza Burmába, dacára a továbbra is jelenlévő kiközösítő, diszkrimináló közhangulatnak.

Két évvel később, 1982-ben került kihirdetésre a burmai állampolgársági törvény,¹⁴ amelyből ismét kihagyták a rohingja etnikumot, megfosztva őket az állampolgárságtól. A törvény ugyanis – az ország más területein is dúló etnikai konfliktusokra való tekintettel – három kategóriát állított fel: 1) teljes állampolgárságot kap, aki burmai (azaz tagja valamely felsorolt etnikumnak: Kachin, Kayah, Karen, Chin, Burman, Mon, Rakhine, Shan) vagy az 1823 – a brit kolonizáció – előtt telepedett le Burma területén; 2) bevándorló (vagy helyettesítő) (associate) állampolgár lehet, aki a törvény kihirdetése előtt folyamodott állampolgárságért; 3) honosított állampolgárságot kap az a külföldi, aki bizonyítani tudja, hogy szülei az 1948-as függetlenné válás előtt Burma területén éltek. A törvény hatására xenofóbia lett úrrá a lakosság körében, melyet tovább erősített, hogy a különböző kategóriájú állampolgársághoz különböző színű igazolvány járt.

A fent leírtak következtében a rohingja nép tagjainak legtöbbje állampolgárság nélkül maradt, törvényen kívül szorult, ráadásul kialakult az a közhiedelem, hogy a rohingja nép valójában bengáli illegális bevándorló, következésképp vissza kell térniük Bangladesbe. Állampolgárság híján pedig Rakhine muzulmánjai nem tudtak munkát vállalni, az oktatás elérhetetlenné vált számukra, engedély nélkül nem hagyhatták el településüket és nem házasodhattak.

Ennek eredményeképp két fegyveres csoport jött létre, a Rohingja Szolidaritás Szervezete (RSO - Rohingja Solidarity Organization) és az Arakan Rohingja Iszlám Front (ARIF - Arakan Rohingja Islamic Front) feltehetően pakisztáni és bangladesi támogatással. A már korábban említett saffron-forradalom idején ezen fegyveres csoportok igen aktívvá váltak. Válaszul a hadsereg bázisaik megsemmisítése érdekében falvakat rombolt le és földeket kobzott el, amelyeket később burmaiaknak vagy rakhine-i buddhistáknak adományozott. A kialakult fegyveres konfliktusok okán¹⁵ ismét hatalmas menekülthullám indult meg Banglades felé, 1991–1992-ben közel 260.000 rohingja kelt át a Naf folyón, hogy a határ másik oldalán keressen menedéket. A bangladesi kormány felkérte az UNHCR-t a kialakult helyzet és a menekültek koordinálására, nagyobb teret engedve ezzel a korábbi (1978-as) esethez képest a nemzetközi szervezetnek. A befogadó ország ismét feltételül szabta, hogy

¹⁴ In: <http://www.refworld.org/docid/3ae6b4f71b.html>

¹⁵ Minorities at Risk Project: Chronology for Rohingja (Arakanese) in Burma, 2004. In: <http://www.refworld.org/docid/469f3872c.html>.

felajánlása és segítségnyújtása ezúttal is csak ideiglenes lesz. 1992 őszén ennek megfelelően egyezséget kötve, Banglades és Burma megkezdte a menekültek visszatelepítését. A már idézett Loescher és Milner tanulmány rámutat, hogy ebben az esetben az UNHCR nem járt el kellő alapossággal, mivel a két ország egyezségében ezúttal sem szerepelt a rohingják helyzetének megoldása vagy rendezése, az UNHCR mégis áldását adta a menekültek visszaköltöztetésére.¹⁶ 1993-ig 10.000 ember tért vissza Burmába, ám a nemzetközi felháborodás hatására az akciót felfüggesztették és annak felügyeleti jogát teljesen az UNHCR-ra bízták a felek. Így ellenőrzött körülmények között indult újra a menekültek hazaköltöztetése, 1995 végére 20.000 rohingja maradt Bangladesben. A változatlan burmai körülmények miatt azonban sokan ismét elmenekültek Rakhine térségből, ők viszont már nem csatlakozhattak a korábban kialakított menekülttáborhoz. Így létrejött egy 100-200 ezer emberből álló csoport, amely a táboron kívül telepedett le, nélkülözve minden támogatást, segílyt és segítséget. Az így teljesen hontalanná vált tömeg egy része embercsempészek segítségével megpróbált Malajzia, Pakisztán, Szaúd-Arábia felé tovább vándorolni, másik része viszont helyben maradt, minden dokumentum és legalitás nélkül a menekülttábor körüli ún. *Cox's Bazar* környékén. A tisztálkodási lehetőség, ivóvíz, pénz, iratok, munkalehetőség nélkül maradt, egyszóval embertelen körülmények közt ragadt menekültek közül sokan lopásból, rablásból, bérgyilkosságból, feketemunkából próbálták fenntartani magukat, a helyiek mind nagyobb ellenszenvét kiváltva. Hiába a nyelvi és vallási közelség az észak-bangladesi lakosság és a rohingja nép között, az így megalapozott rossz hírnév következtében integrációjuk vagy asszimilációjuk elképzelhetetlenné vált.

Eközben a határ túloldalán, a Burmában élő rohingja fegyveres csoportok 1998-ban egyesültek és létrehozták a Rohingja Nemzeti Tanácsot (RNC - Rohingya National Council), mely a burmai katonai vezetés és a CNN-en megjelent jelentés szerint terrorista kiképző központokat tartott fenn a határ mindkét oldalán, valamint kapcsolatban állt az Al-Káida szervezettel, sőt néhány tagja személyesen Oszáma bin Ládennel is találkozott.¹⁷ Ez jó ürügyként szolgált a térségben amúgy is jelenlévő indulatok további szítására. A buddhista többség és a muszlim közösség között állandó – bár nem folyamatos – összeütközések voltak, amelyek mögött sokszor rohingja elkövető állt - különböző módon sértve meg buddhistákat, nőket -, másfelől azonban a rohingja népet érő inzultáció mögött sokszor a hadsereg és a kormány volt felfedezhető. Az akciókkal a hatalom célja a figyelem elterelése volt az ország területén zajló többi etnikai összeütközésről. 2008-tól az új alkotmány értelmében a vallási csoportok nem kaphattak többé támogatást külföldi forrásból – megelőzendő a fegyveres, erőszakos etnikai csoportok további erősödését.

Ezalatt a bangladesi oldalról 2006-ban jónéhányan Kanadába, Új-Zélandra és Angliába költözhettek, Burmából pedig 2006 és 2008 között közel 6000 rohingja próbált meg

¹⁶ Loescher – Milner 2008: 313.

¹⁷ CNN: Arakan Rohingya National Organization Contacts With Alqaeda. In:
<http://ireport.cnn.com/docs/DOC-803422>

hajóval eljutni Malajziába, ám sokukat a thai partiőrség elfogta és visszavitte Burmába. A kialakult helyzet jól szemlélteti az UNHCR 2011-ben kiadott jelentése,¹⁸ amelynek adataiból következő tudható meg: jelenleg Bangladesben nagyjából 400 000, az Arab-öböl államaiban is nagyjából ugyanennyi, Pakisztánban 200 000, Thaiföldön 20 000, Malajziában 15 000 és Rakhine tartományban, környékén körülbelül 750 000 rohingja él. Mindösszesen ezek alapján számuk közel 2 millióra tehető.

A 2013. április végi helyzet

Mindezek tükrében már könnyebb értelmeznünk a 2012-es évben és idén bekövetkezett eseményeket, ahol is az egyik oldal egy teljesen kiszolgáltatott, kilátástalan helyzetben lévő népcsoport – jó táptalajt nyújtva a radikális iszlám nézeteknek, utánpótlást biztosítva a terrorista alakulatoknak – áll szemben egy, a diktatórikus politikai vezetés által feltüzelt, sok szenvedést megélt és nacionalizmust, nemzeti erőt képviselő buddhista többséggel, ímely általánosan, országos szinten is igen rossz körülmények között él a teljesen önkényesen irányított gazdaságból eredően. Egy ilyen közegben csak egy-egy szikra kell, hogy brutális összecsapások robbanjanak ki. Ehhez szolgált kellő puskaporral például a legutóbbi, 2013. márciusi eset is. Az is levonható a fentiekből, hogy sokkal inkább etnikai, mint vallási konfliktusról beszélhetünk, amely azonban a katonai rezsim prograndájának köszönhetően mégsem nélkülözi a vallási előítéleteket. Az az állítás viszont egészen biztosan nem állja meg a helyét, hogy buddhista szerzetesek állnak szemben iszlám terroristákkal, a konfliktus ilyen jellegű leegyszerűsítése legfeljebb valóban a katonai vezetésnek állhat érdekében, mely így kellőképpen eltereli a figyelmet az országszerte jelenlévő különböző etnikai összetűzésekről, amely megkérdőjelezné az egységes Burma létjogosultságát.

Mégis, a leírtak közül egyetlen érv vagy szándék sem indokolhatja a rohingja népcsoporttal történt humanitárius katasztrófát, sem a kialakult erőszakos elűldözést, szisztematikus népírtást. Másfelől az így létrejött, hontalanná vált embertömeg önmagában hordozza a veszélyt, legalitásuk és letelepedésük kérdésének megoldása nélkül folyamatos veszélyt jelentve környezetükre. A helyzet rendezésében kiemelt szerepe van a nemzetközi szervezeteknek, NGO-knak, Burma- és a szomszédos államok kormányainak. A probléma határokon átívelő mivolta szükségessé teszi annak átfogó, összehangolt és közös megoldását. Az ügy megfelelő kezelése fordulópontot jelenthet Burma jövője szempontjából is, amennyiben sikerül rendezni ezen etnikai konfliktust, a rendezés receptje jó kiindulópontnak bizonyulhat a többi kisebbségi csoport esetének kezelésére is. Amennyiben viszont nem sikerül kiutat találni ebből a helyzetből, könnyen magával ránthatja az éppen kialakulóban lévő új, demokratizálódó Burmát.

¹⁸ Esther Kiragu, Angela Li Rosi, Tim Morris: PDES/2011/13 December 2011.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Könyv

- Helmuth von Glasenapp: *Az öt világvallás*. Gondolat Kiadó 1964, Budapest.
- David I. Steinberg: *Burma/Myanmar – What everyone needs to know*; Oxford University Press, 2010;
- Gil Loescher, James Milner: *Burmese refugees in South and Southeast Asia: A comparative regional analysis*. In: Protected refugee situations: Political, human rights and security implications. United Nations University Press, 2008, Tokyo.

Kiadvány

- Human Rights Watch: *The Resistance of the Monks - Buddhism and Activism in Burma*; Human Rights Watch, 2009. In: <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/buramamons0909webwcover.pdf>
- Human Rights Watch: „All You Can Do is Pray” - Crimes Against Humanity and Ethnic Cleansing of Rohingya Muslims in Burma’s Arakan State, 2013. In: http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/burma0413_FullForWeb.pdf
- MALAYSIA/BURMA - LIVING IN LIMBO: *Burmese Rohingyas in Malaysia*; Human Rights Watch Vol. 12, No. 4, August 2000. In: <http://www.hrw.org/legacy/reports/2000/malaysia/index.htm>

Folyóirat

- Su-Ann Oh: *Rohingya or Bengali? Revisiting the Politics of Labelling*; in: ISEAS Perspective / 10 Dec 2012. Institute of Southeast Asian Studies, Singapore. In: <http://www.iseas.edu.sg/documents/publication/ISEAS%20Perspective%2010dec12.pdf>
- Tin Maung Maung Than, Moe Thuzar: *Myanmar’s Rohingya Dilemma*. In: ISEAS Perspective / 9 July 2012; Institute of Southeast Asian Studies, Singapore. In: http://www.iseas.edu.sg/documents/publication/ISEAS%20Perspective_1_9jul121.pdf;

Internetes forrás

- CIA: The World Factbook – Burma. In: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bm.html>;
- CNN: Arakan Rohingya National Organization Contacts With Alqaeda. In: <http://ireport.cnn.com/docs/DOC-803422>.
- Esther Kiragu, Angela Li Rosi, Tim Morris: States of denial - A review of UNHCR’s response to the protracted situation of stateless Rohingya refugees in Bangladesh. United Nations High Commissioner For Refugees Policy Development And

Evaluation Service (PDES) ; PDES/2011/13 December 2011. In:

<http://www.unhcr.org/4ee754c19.html>

- Minorities at Risk Project: Chronology for Rohingya (Arakanese) in Burma, 2004. In: <http://www.refworld.org/docid/469f3872c.html>
- DeutscheWelle: Ethnic violence in Myanmar seems 'neverending'. In: <http://www.dw.de/ethnic-violence-in-myanmar-seems-neverending/a-16014658>
- Human Right Watch - Burma: New Violence in Arakan State. In: <http://www.hrw.org/news/2012/10/26/burma-new-violence-arakan-state>
- BBC - Bangladesh Buddhists pick up pieces after mob rampage. In: <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-21161354>